

BÖLÜM 9

TİCARİ DIŞA AÇIKLIK, DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR, BÜYÜME VE KALKINMA İLİŞKİSİ

Emre GEDİKOĞLU¹

Özge ARPACIOĞLU ÖZDEMİR²

Berk PALANDÖKENLİER³

1.GİRİŞ

Kalkınma, büyüme ve dış ticaret ilişkisi tarihsel süreçten günümüze güncelliğini sürekli koruyan konular arasında yer almaktadır. Kalkınma ve büyüme birbirinden farklı kavramlardır. Kalkınma kavramsal olarak, sosyal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yapıda meydana gelen yapısal değişim olarak ifade edilmektedir. Kalkınma, ekonomik büyümeyi, ekonomideki yapısal değişiklikleri, koşulları ve nüfusun yaşam kalitesini iyileştiren çok yönlü bir süreçtir. Toplumların yaşam koşullarını ve refah seviyelerini gerçekleştirmelerinde önemli bir belirleyici olan kalkınma kavramı tüm toplumlarda öncelikli hedefler arasında yerini korumaktadır. Kalkınma ekonomik faktörlerin yanı sıra sosyal gelişmeyi de içinde barındıran bir kavramdır. Kalkınma ölçümleri sosyal ölçütlerin hesaba katılmasını zorunlu kılmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından ortaya atılan insani gelişme endeksi kalkınma ölçümlerinde sıklıkla ve yaygın olarak kullanılan bir endekstir. Endeks kişi başına düşen milli gelir gibi ekonomik temelli ölçütün yanı sıra eğitim ve sağlık gibi sosyal ölçütleri de içermektedir.

Yapılan bilimsel çalışmalarda toplumların kalkınma süreçlerini hızlandıran çok sayıda değişken yer almaktadır. Küreselleşmeyle beraber dış ticaret ve yabancı sermaye yatırımlarında yaşanan gelişmeler büyüme ve kalkınma süreçlerine ivme kazandırması açısından önemlidir. Ticarete açıklık ülkelerin uluslararası ithalat ve ihracat faaliyetlerinin gelişimini ifade etmektedir. Dışa açık ekonomi politikaları ve ülkeler arası entegrasyon süreci, ülkelerin kalkınma süreçlerini hızlandırması ve ilgili ticaret ortakları için mutlak kazançlar yaratabilme kapasitesi ile önde gelen ekonomistler tarafından önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Nitekim

¹ Öğr. Gör., Gaziantep Üniversitesi, emregedikoglu1@gmail.com

² Öğr. Gör. Dr., Gaziantep Üniversitesi, arpaciogluozge@gmail.com

³ Öğr. Gör., Gaziantep Üniversitesi berkplndkn@gmail.com

KAYNAKÇA

- Barro, R. (1991). Economic growth in a cross-section of countries. *Quarterly Journal of Economics*, Sayı: 106, 407-444.
- Borensztein, E., Gregorio, J. D. & Lee J.W. (1998). How does foreign direct investment affect economic growth?. *Journal of International Economics*, 45 (1), 115-135.
- Colen, L., Maertens, M. & Swinnen, J. (2008). foreign direct investment as an engine for economic growth and human development: a review of the arguments and empirical evidence. *Leuven Centre for Global Governance Studies*, Sayı:16,38.
- Cuadros, A., Orts, V. & Alguacil, M. (2006). Openness and growth: re-examining foreign direct investment, trade and output linkages in Latin America. *The Journal of Development Studies* 40 (4), 167-192.
- Dasgupta, P., and D. Ray. (1986). Inequality as a determinant of malnutrition and unemployment: Theory. *The Economic Journal*, 96: 1011-1034.
- De, U. K. & Pal, M. (2011). Dimensions of globalization and their effects on economic growth and human development index. *Asian Economic and Financial Review*, 1(1), 1-13
- Durgan, S. (2016). Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım potansiyelinin çekim modeli kullanılarak belirlenmesi. *Ekonomik Modeller Ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını*. Yayın No: 2954, s. 97.
- Easterly, W. (2012). *White man's burden: Why the west's efforts to aid the rest have done so much ill and so little good*. New York: Oxford University Press.
- Edwards, S. (1998). Openness, productivity and growth: What do we really know? *Economic Journal*, 108 (447): 396.
- Eusufzai, Z. (1996). Openness, economic growth, and development: some further results. *Economic Development and Cultural Change*. 44 (2), 333.
- Flammang, R. A. (1979). Economic growth and economic development: counterparts or competitors? *EDCC*, 28, 47-61.
- Haller, A, P. (2012). concepts of economic growth and development. challenges of crisis of knowledge. *Economy Transdisciplinarity Cognition*, 15 (1) .
- İlter, Ş. & Doğan, B. B. (2018). Ticari ve finansal dışa açıklık oranı ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye Örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8 (15), 112.
- Korkmaz, T., Çevik, E. İ. & Birkan, E. (2010). Finansal dışa açıklığın ekonomik büyüme ve finansal krizler üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Journal of Yasar University*, 5 (17), 2829.
- Lee, H. Y., Ricci L. A. & Rigobon, R. (2004). Once again, is openness good for growth? *Journal of Development Economics* 75 (2) 451-472
- Malizie, A. (1995). Economic Growth and Economic Development: Concepts and Measures. McGillivray, White.
- Nourzad, F. & Powell, J. J. (2003). Openness, growth, and development: evidence from a panel of developing countries. *Scientific Journal of Administrative Development*, 1(1), 87.
- Özcan, C., Özmen, İ. & Özcan, G. (2018). Ticari dışa açıklık ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Yükselen Piyasa Ekonomileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, s. 61.
- Özel, H. A. (2012). Küreselleşme sürecinde ticari ve finansal açıklığın ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (19), 29.
- Perroux F., (1961), «L'économie du XXe siècle», Paris, PUF.
- Ranis, G. (2004). Human development and economic growth. *Center Discussion Paper*, 887, 7.
- Romalis, J. (2007). Market access, openness and growth. *Nber Working Paper Series*. 13048, 13.
- Saray, M. O. (2011). Doğrudan yabancı yatırımlar-istihdam ilişkisi: Türkiye örneği. *Maliye Dergisi*. 161, 382.
- Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford: *Oxford University Press*. Introduction.

Güncel İktisat Çalışmaları II

Sharma, B. & Gani, A. (2007). The effects of foreign direct investment on human development. *Global Economy Journal*, 4 (2), 9.

Todaro, M. & Smith, S., (2011). Economic development, (11th ed.), Addison Wesley.

UN, About economic and social development: United Nations, https://www.un.org/esa/about_esa.html.

Villanueva, D. (1994). Openness, human development, and fiscal policies: effects on economic growth and speed of adjustment. *Palgrave Macmillan Journals*, 1 (1), 1-29.

Wu, Y. C., Lin, B. W. & Chen, C. J. (2013). How do internal openness and external openness affect innovation capabilities and firm performance? *IEEE Transactions on Engineering Management* Sayı: 60 (60), 704-716.